

N^o4 1939

Meie Aeg

EMA, SINU LAPS
♦
VÄÄRTUSLIK ELU
♦
HEA KASVATUS
♦
KEELAKE LAPSI
ÕIETI
♦
KAHJULIKUD
HARJUMUSED
♦
MEIE EMA

Emal, sinu laps!

Meie lapsi ähvardavad arvutud hädaohud; igal pool varitseb kiusatus ja hukatus. See valmistab paljudele emadele kartuse ja mure. Nad tahaksid oma lapsi hoida kõige kurja eest, kuid tihhigi nad ei suuda seda. Käesolevad read tahavad olla abiks emadele ja kasvatajatele, anda nõu ja lohutust mõneski raskuses, mida kuhjab igapäevane elu.

„Jumal lõi inimese oma näo järele.“ Kasvatuse eesmärk on õieti lunastus — inimlast kasvatada ja hoida Jumala sarnaduses. Emal on eriline eesõigus olla kaastööline selles. Kõik, mis on selle eesmärgi vastu, on kurjus.

P e r e k o n d.

Jumala loomingu täielikkus seisab selles, et on erinevus mees- ja naissoo vahel. See on selleks, et loomine kestaks edasi. Elu on ime. Seda imet ei suuda surelik inimene kunagi ära seletada. Meile jääb ainult tunda aukartust elu ime ees. Soo terav vahe kaob abielus. Jumal on seadnud abielu. Kõik Jumala korraldused on patu läbi langenute tagasitoomiseks.

Abielu on perekonna aluspõhi. Suurim ühine elamus on rõõm vastsündinu üle. Naine näeb austusega mehes oma lapse isa, ja mees näeb tänulikkusega naisel oma lapse ema. Uus olevus on astunud kahe inimese ühisesse ellu. Nii võivad vanemad oma lapse kaudu näha Loojat, kes on seadnud perekonna. Sellepärast peavad vanemad tundma oma kõrget ja püha ülesannet, hoida abielu ja perekonda kui pühadust, mitte unustades, et nähtamatu loov jõud on annud armsa olevuse ja kord nõuab vanemalt aru.

Perekonnas rajaneb kõik armastusele. Iseäranis põhjustab seda seisukorda laps. Juba enne sündi valmistavad armastavad käed aseme. Kui palju õrna hoolitsust, ennastsalgavat tööd ja vaeva on tarvis, et võimaldada lapsele elu! Kui tänulik peaks ta olema täiskasvanuks saades! Kuis peaks ta püüdma seda armastust, mis on võimaldanud temale elu, tasuda inimsoole! Mitte ainult abielu, mitte ainult perekond, vaid kogu inimkond olgu armastuses seotud ühiskond. Siis ilmneks see tõde: „Jumal lõi inimese oma näo järele.“ Kui kaugel aga on inimkond Jumala tahtest!

Perekonna kohustusi täites õpivad mees ja naine üksteist tundma ja hindama. Mõlemad arenevad käsikäes. Saanud isaks ja emaks, köidab neid pühalik vastutus lapse pärast. Nad vajavad erilist jõudu selle ülesande täitmiseks. Armastus on jõud!

Laps kuulub kõigepealt vanematele, aga pealeselle perekonnale, kogudusele, riigile ja Jumala riigile. Kes ei kasvata oma last Jumalale, see heidab ta halastamatult selle maailma purustavatesse voogudesse, kus ta toetult ja abitult langeb pahe ohvriks. Tänapäev varitseb hukatus iseäranis noorsugu. Aga, kes on täna noored, on homme täiskasvanud. Langeb abielu tase, langeb ka perekonna, riigi ja inimkonna tase.

Tuhanded emad ringutavad ahastades käsi. See aga ei aita. On tarvis olla teadlikud oma kohustes Jumala ja inimeste ees. Abielu puhtus, perekonna eest hoolitsemine, jumalakartus, aukartus elu imede ees, need on tänapäeva vajadused. Targa uskliku ema õilis mõju on lastele parimaks kaitseks ja kindluseks.

E m a v a s t u t u s.

Lapse kasvatus algab juba ema enesekasvatusega. Ema püha kohus on teha kõik, mis tuleb lapsele kasuks, ja hoida ära kõik, mis oleks lapsele kahjulik. Armastus teeb temale kohuse kergeks. Ema tervis, eluviis ja vaimne tase määrab suuresti lapse saatust.

On kahtlematu tõsiasi, et uimastavad ained tekitavad kohutaval määral tervislikke kahjusid. Ema, kes raseduse ajal tarvitab neid mürke, patustab lapse vastu juba enne lapse sündi. Ta teeb kahju lapse tervisele ja iseloomule. Alkohol ja nikotiin teeb kahju juba lootele. On eksitus arvata, et ainult „joodik“, kes ei pea piiri, teeb oma järeltulijatele kahju. Ka „mõõdukas“ tarvitamine on kahjulik.

Nüüd mõni sõna alkoholi uimas sünnitatud lastest. Neid armetuid olevusi on näinud igaüks. Neid on kasvatusmajad ja parandusmajad täis, ja nad tunnistavad, et vanemate patud nuheldakse laste kätte. Seepärast ükski naine ei peaks laskuma vastutustundetule seisukohale. Alkohol tuleb tõrjuda igasugusel määral. Samuti on täielikult keelatud tubaka tarvitamine. Emakssaaja, kes suitsetab ja tarvitab alkoholi, patustab rängasti oma lapse vastu. Aga samuti isa, kes tarvitab alkoholi ja tubakat, tekitab kahju. Nii isal kui emal lasub vastutus oma järeltulijate pärast. Seepärast peaksid vanemad mõtlema enesevalitsemisele, et võimaldada lastele tervis ja harjutada neile tervislikud eluviisid.

Suurimaid hädaohte lapsele on vanema suguhaigus. Selle õnnetuse eest peab end hoidma.

Lapse kaitseks on tarvis, et ka lapsehoidja tervislik seisukord kindlaks tehakse. On olemas emade ja laste nõuandlad. Emad peaksid ka

Ema õnn

selleks pöörduma emade nõuandla poole. Arstlik abi nõuandlas on tasuta.

Suurimad vaenlased perekonnale ja rahvale võrsuvad lodevast ellusuhtumisest. Siin on naiste ja emade ülesanne võidelda pahede vastu.

Arstlik nõuanne.

Imik ja väikelaps vajab head hoolitsust, et vältida haigusi ja suremust. Linnades on emade ja laste nõuandlad, kus arstlik nõuanne on tasuta. On võimalik lasta last tihti läbi vaadata. Nii võib arst avastada vea õigel ajal ja selle ravida. Samuti on väga vajalik arstilt nõu saada lapse toitmise kohta. Korrapärasus toitmises on väga oluline. Toitmine peab olema kindlate vaheaegade järel. Selle tähtsa põhireegli täitmine võimaldab väikesele maailmakodanikule arenemise, kasvamise ja õnne. Imiku loomulik toit on ema piim. Ema pühaks kohuseks on

seda lapsele võimaldada. Igasuguse vea puhul peab ema küsima nõu arstilt, sest imiku elu võib kergesti sattuda hädahoitu.

Ka väikelaps jäägu arsti valve alla. Teda võib nagu imikutki lasta aegajalt läbi vaadata. Kooliealiseks saades toimetab läbivaatust kooliarst. Nii on emal arsti kaasabil võimalik ära hoida nii mõndagi häda.

Kõlbelised hädahud.

Last ei ähvarda ainult tervislikud hädahud, vaid meie aeg tunneb ka arvutuid kõlbelisi hädahoite. Siin kannab ema jällegi suure vastutuse. Nii poisid kui tüdrukud vajavad tähelepanu. Kodu on kasvatuses kolle. Siit võrsuvad tulevased rahva isad ja emad. Kõik oleb kasvatuses. Kasvatuse peategur on armastus. Hea peab saama arendatud, ja halb peab saama kõrvaldatud. Peab valitsem lugupidamine ja kaastunne. Vanemaid austada on käskinud Jumal. See seisab sõnakuulmises. Ainult sel teel on võimalik kasvatuses eesmärk saavutada. Ka vanemate kohta on nõuded. Kes ise ei pea korda, see ei saa korda nõuda. Kes ise põlgab kõrgemat võimu, kellele Jumala sõna on pilkeasjaks, see hülgab kasvatuses

kõrge mõtte. Kes aga pühadust peab pühaks, see on kasvataja.

Poegade ja tütarde kasvatuses eesmärk on oluliselt sarnane. Mõlemad on kutsutud osa saama inimsoo kõrgemaist hüvedest. Mõlemad peavad saavutama selle seisukorra, et nad võivad oma tungisid valitseda ja omada õilsa tasakaaluka iseloomu. Inimese kõrgem kutsumus ei ole mitte olla mees või naine, neil mõlemail on vajadus lunastuse järele.

Kindel on, et mees ei muutu naiseks ega naine meheks, vaid mõlemad sood jäävad erinevaks, ja neid looduse piire ei saa rikkuda ilma et saadakse kahju. Seepärast tuleb kasvatuses arvestada soo erinevusega.

Kodu ükski ei ole suuteline kasvatuses eesmärke saavutama. Laps peab saama hariduse. On raske silmapilk, kui laps antakse võõraste mõju alla, kui ta saadetakse kooli. Siin näeb ja

kuuleb laps nii mõndagi, mille eest teda kodus võidi hoida. Vanemate asemele astub õpetaja. Tihti jagatakse lapsele vaateid, mis isa ja ema vaadetele vastu käivad. Sedagi vahet peavad vanemad oskama tasandada.

On tõsi, et me kõik võime elada ainult koos meie kaasinimestega. Üksi on inimene abitu. Ema on lapsele esimene kaasinimene, ja ema suhtumisest oleneb lapse suhtumine ümbrusele.

Tütred kasvatades

on tarvis silmas pidada, et ta oleks terve kehalt ja hingelt, oleks loomulik, kasulik ja kõlvuline naise ülesannete jaoks perekonnas ja kutseelus. Tütarlaps saagu sellise südame- ja vaimuhariduse, mis teeb teda suuteliseks suure ülesande jaoks, olla kultuuri ja kõlbluse õige kandja. Kool annab mehele vajaliku oskuse kutsetöök, aga ema või naine annab talle südamehariduse ja õilsuse.

Kuigi naise kutse on abielu, ema, siiski peab ka tütarlaps õppima mingi ameti.

Tütred kasvatades peaks ema suurt rõhku panna korratunde arendamisele. Sellega käib käsikäes püüde puhtuse järele. On noori tütarlapsi, kes katavad kalli üliriidega mustust kehal ja hingel. Niisugune naine ei saa olla lugupeetav ega armastusväärne. Tihti seltsib korratusele ja ebapuhtusele tööpõlgus, ja siin on põhjus nii mõnegi tütarlapse kõlbliseks languseks. Tütarlaps peab õppima aega ära kasutama tööks ja puhkuseks. Kes kaotab aja, kaotab iseenese. Suurim õnnistus seisab töös. Meie võimed arenevad ainult töötades. Ainult töötaval inimesel on õigus elada.

Naine peab oskama näha ilu looduses ja mujal. Ilus ja hea peab teda liigutama. Ta ei või olla pealiskaudne, vaid sügava hingeelu ja arusaamisega. Ilu on harmoonia, kooskõla. Ilu ei saavutata sellega, et tehakse end millegagi väljapaistvaks. Kui palju sündsustunnet on tarvis emal, et seda ka oma tütres kasvatada.

Ilumeel muudab nii mõnegi raske tunni elus kergemaks, vaigistab valu, rahustab südant. Ma mõtlen kõigepealt muusikat. Kes seda oskab, hingeliselt läbi elab, saab sellest suurt kasu.

Peab arendama vaimu. Asjadele ja mõistetele tuleb pühendada küllalt tähelepanu, nii et nad selgeks saavad. Sellega on saavutatav taiplikkus ja täiuslikkus.

Kogu maailm püüab hariduse järele, kuid siiski unustatakse hariduse tähtsaim põhialus. Haridus peaks olema hea ja halva vahetegemiseks — headuse ja õilsuse teostamiseks.

Meie elame ajal, kus puudub üldiselt tunne ilusa, õilsa, üleva vastu. Kui tarvilik on, et naised tunneksid endid olevat vastutavad kahju-

likkude mõjude vastu võitlema. Kus mujal peaks olema õige kasvatus, kui mitte kodus!

Tänapäeval on kõlbline tase madal. Ema ülesanne on oma lapsi kõlbliselt kasvatada. Ei ole inimlikku täiust, inimlikku rõõmu ilma kõlbluseta. Inimkond ei saa püsida ilma vastastikuse abita, ilma armastuseta, ilma kõlbluseta.

Jumala looming tähendab tervist, jõudu, mõistust ja ilu. Neid harida on hea. Iseäranis inimese lõi Jumal looduse krooniks. Siin maa peal ei ole kõrgemat meisterteost kui inimene. Nüüd aga peab keha olema õieti juhitud, vaimu ehk kõrgema arusaamise läbi õilistatud. Kui ilus ja armas on laps! Kuidas see alandab inimest, kui keha valitseb vaimu üle, kui kehas ei ole tasakaalu ja korda. Vaadake joodiku nägu, või halva inimese korratuid näojooni!

Mõelge, milline on inimese õige seisukord, siis teile selgub kasvatus õige eesmärk!

Poja kasvatades

Käsitlesime tütre kasvatust. Teeme säärast ülevaate ka poja kohta. Noor mees peab sama kasvatatud teistele kohustustele. Elu asetab temale teiselaadsed nõuded.

Noore mehe tunglev jõud võib teda tõugata nii mõndagi hädaohtu. Seepärast on tarvis pojas arendada tasakaalukas isiksus. Teda tuleb kasvatada teiste seisukorra mõistjaks. On vaja kasvatada tahet ja võitlust isemeelsust.

„Kõik, mida sõna täiemas mõttes nimetame iseloomuks, nõuab sisemiselt arendatud jõudu. See nõuab hinge harimist lihaste harimise asemel. Täielikuks meheks saab noormees alles

Mäng teritab vaimu . . .

enesearmastuse õilistudes, alamate tungide üle valitsedes, ja kõigile meeldida püüde ära võites. Nende kolme iseloomuvea ümberkujundamine kõrvaldab kolm meessoos nõrkuse peapõhjust. Võitlus enesearmastuse vastu kõrvaldab õrna enesetunde, mis on arguse ja ebakindluse sügavaim põhjus. Võitlus ihade vastu on suunatud nende kehaomaduste vastu, mis on kurjemaiks vastasteks enastvalitsevale mehele. Võitlus kõigile meeldida püüde vastu on suunatud edevuse, kiitusepüüde, inimestekartuse, avaliku arvamise arvestamise vastu, mis on meeste juures nii sagedaseks nähtuseks ja väliselt mehisuseks tunduvad. Mis lihtsuseks nimetatakse ja mis on õieti iseseisva isiksuse tõendus, on ka tõeliku mehisuse kindlaim tunnus.“ (Förster.)

Need sisukad sõnad näitavad, kuhu peaks õieti suunatud olema poeglaste kasvatus — õiglustele, korrale, vaimsusele. Huxley ütleb: „Tõeline mehisus tähendab — tugev tahe koos õrna südametunnistusega.“

Nii on kasvatuses oluline see, et noor inimlaps saaks juhitud sellele tasemele, kus ta võiks elu ülesandeid eduga täita. Tütarlapses peab kasvatatama emalikkus ja poeglastes rüütellikkus. Kui selle hingelaadi arendamise juures laps õpib ka mingi ametioskuse, siis on tal rajatud elule kindlam alus, ja seda on tarvis.

K ä i t u m i n e .

Peale tarviliste teadmiste peab laps õppima ka hea käitumise. Hingeliste avalduste sümboliteks on rida väliseid avaldusi. Lapsele tuleb õpetada sündsustunnet.

Juba varakult hoitagu ära kalduvus ennast kõige keskpunkti seada. Kui vastumeelne on igale reisijale rongis, kui on sunnitud kuulma kaasreisijate valju kõnelemist nagu oleksid nad ainukesed inimesed maailmas.

Juba lapsed peavad õppima teiste õigusi hindama. Selles eksimine toobki tulid. Lapsi õpetatagu silmas pidama mitte ainult oma, vaid ka teiste huvisid. Igaüks olgu tahtlik ohverdama. Armastus teab, mis teistele meeldib, armastus tunneb kaasa, armastus mõistab teist. Jumal on armastus. Jumalast määratud loomuse omandamiseks on vaja armastust. Seepärast olgu kasvatus aluseks armastus, samuti selle eesmärgiks armastus Jumala ja inimeste vastu.

Elame seksuaalsuse ületoonitamise ajajärgul. Oleks parem selle üle vähem kõnelda ja kirjutada. Teiselt poolt ema peaks suutma anda lapsele kõige kohasemaid seletusi selles küsimuses, et laps ei kaotaks tema vastu usaldust ja ta võiks lapsele edaspidigi olla nõuandjaks. Tänapäev valitseb ebakõlblus. See mõjutab noori. Ebasündsat avaldatakse sõnas, trükis ja pildis. See loomulikult raskendab ema ülesannet väga.

Väike ehitusmeister

Ometi on ema ja isa kohus olla laste juhtijaiks ja nõuandjajaks. Esimene nõue on — kodune hea eeskuju. On tarvis kehaline puhtus ja tegevus. Tagajärjerikas on kristlik kasvatus, kristlike põhimõtete selgitamine ja läbielamine.

Kust olen mina tulnud, küsib laps. Selle küsimuse õige seletamine on tarviline, et juhtida lapse teadmistungi seksuaalajades õigeisse rööbastesse. Kui esitatakse selline küsimus, tuleb anda tõeline vastus lapse vanuse ja mõistusvõime kohaselt. „Kust tulevad lapsed?“ Sellele võib ema anda vastuse, et tema on lapsukest oma südame all kannud. See vastus annab lapsele selguse ja täidab teda aukartusega. Laps rahuldub sellega mõneks ajaks. Esitatakse aga küsimus — kuidas, siis pole seletus nii kerge. Sel juhutamisel peaks juhitama tähelepanu loodusele, taimedele. Kuigi vastuse andmine pole kerge, peaks see siiski igal juhul vastama tõele. Peaks selgitatama, et sugulised tunded iseendast pole patt ega kõlvatus. Noorele tehtagu selgeks tema vastutus ühiskonnas. Noormeest õpetatagu kohtlema iga naisolevust kui oma ema või õde.

Nii seisab ema lapse kõlbelise allakäigu takistamises hiigla ülesande ees. Tänapäeva hädahud võib laps võita vaid ema abiga.

H. Josti ainetel.

Väärtuslik elu

Inimene on harjunud kõike hindama ja mõtma. Seda teeb ta ka kõige tähtsamate asjadega, ja nii küsib ta: Milline on väärtuslik elu?

Elu väärtuslikkust ei saa mõõta elatud aastate järgi, vaid selle kohaselt, kuidas on kasutatud elamiseks antud aega. Nii mõnelgi inimesel on pikk eluiga seljataga, kuid neil on ette näidata vähe või üldse mitte midagi, mis teeks nende elu väärtuslikuks. Kui nende elust arvata maha kasutult kulutatud aeg, siis jäävad võibolla ainult mõned väärtuslikud aastad järele. Nii mõnigi inimene, kes on juba jõudnud kuue- või seitsmekümnesse aastasse, on tegelikult elanud ainult kuus või seitse aastat väärtuslikku elu. Nagu suured puuvillapallid õhkpressi võimsa rõhu all surutakse kokku, nii muutub elu tõelikkuse surve all mõnegi inimese üsna pikk eluiga tähenduseta ajaulatuseks.

Teised on elanud ainult mõned aastakümned, kuid nad on silmapilke kasutanud hoolikalt ning seetõttu on ka võimalik osutada nende elus millegi väärtuslikule.

On mitmesuguseid väärtusi, mis moodustavad inimese elu tõelise sisu. Need väärtused kasvavad astmeliselt üksteisest välja, kusjuures nende aluseks on vitaalsed ehk tervislikud väärtused. Siia hulka kuuluvad inimese jõud, osavus, meelte teravus, ühe sõnaga, inimese kehaline tervis, sest viimane on ju igasuguse teotsemise eelduseks. Inimene, kes on kaotanud tervise, ei saa oma elu sisustada nii mitmekülgsete väärtustega, kui seda terve inimene võib teha.

Tervisväärtustega lähedas ühenduses seisavad majandus- ja tehnikaväärtused. Nende väärtuste otstarbeks on inimesele kätte anda vajalikud vahendid tema eesmärkide saavutamiseks. Siia kuulub oma jõu arvestamine ja abinõude hindamine, et vähese energiakulutusega saavutada võimalikult palju.

Abinõude ning vahendite tundmaõppimiseks inimene vajab oma mõistuse tööle rakendamist. Seega on varem nimetatud väärtused lähedalt seotud mõistuslike väärtustega. Inimene peab rohkesti oma mõistust teritama, teiste sõnadega, õppima, et tema elu muutuks sisurikkaks teotsemiseks. Tänapäeva maailm nõuab seda eriti suurel määral.

Tervis-, majandus- ja mõistusväärtused ei tee veel inimese elu väärtuslikuks. Inimene võib need kõik omada, kuid ometi on ta elu väärtusetu, kui need ei ole alistatud teistele kõrgematele väärtustele. Need senivaadeldud väärtused lisavad inimese elule väärtuslikkust juure ainult siis, kui neid kasutatakse õieti. Meie aja üheks suu-

remaks paheks ongi see asjaolu, et inimesed harivad peamiselt ainult eelpool nimetatud väärtusi. Toonitatakse kõikjal, kui tähtis on see, et inimene on tugev, sest ainult tugeval olevat sõpru. Ainult tugev võivat elus hakkama saada. Sellest tulebki, et väga sageli tugevam kasutab nõrgemat kuritahtlikult oma huvides. Tugevam teritab oma mõistust selleks, kuidas teist ära kasutada.

Tervisväärtuste toonitamises ja keha eest hoolitsemises on osa inimesi ka läinud liiga kaugele. Nad on, mõeldes ainult kehale, saanud oma himude orjaks. Selle eest hoiatas suur inimeste tundja apostel Paulus juba vana-ajal. „Ärge kandke oma liha eest hoolt nõnda, et hiimud sellest tõusevad.“ (Rooml. 13, 14). Pühakirja nõudeks on, et inimene talitseks oma ihu. (Jaak. 3, 7).

Kõigist seni vaadeldud väärtustest seisavad kõrgemal õiguslikud väärtused. Õigus määrab kindlaks vahekorrad üksikute isikute, üksiku ja ühiskonna ja riikide vahel. Õiguse püüdeks on kindlustada igapäevase kõige suurem tegevusvabadus, silmas pidades sealjuures aga ka teiste huviseid. Õigusväärtused nõuavad, et inimene kasutaks oma jõudu, tervist ja meelte teravust heaks otstarbeks, nagu seda kujukalt kirjeldab apostel Paulus oma kirjas roomlastele: „Seepärast ärge valitsegu siis patt teie surelikus ihus, et teie kuulaksite teda tema himudes. Ärge ka andke oma liikmeid ülekohtu relviks patule, vaid andke iseendid Jumalale kui need, kes surnuist on saanud elusaks, ja oma liikmed õiguse relviks Jumalale.“ (Rooml. 6, 12, 13).

Kui räägime õiguslikest väärtustest, siis kuulub sinna hulka kõigepealt lugupidamine korra vastu, edasi õiguse austamine, teiste huvide arvestamine, teiste isikust lugupidamine, enese taltsutamine, ühis- ja vastutustunne. Need õiguslikud väärtused leiduvad kokkuvõetult nimetatud ka apostel Peetruse esimeses kirjas ja Pauluse kirjas filiplastele. „Alistuge kõigele inimeste seatud korradele, austage kõiki, armastage vendi, kartke Jumalat.“ (Fil. 2, 13. 17.) „Siis tehke mu rõõm täieliseks sellega, et mõtlete sama ja peate ühesugust armastust, olles ühemeelelised ja ühemõttelised, ega tee midagi riisu ega tühja au pärast, vaid arvate alanduses üksteist ülemaks kui iseennast, ja et ükski ei vaata sellele, mis on tulus temale, vaid ka sellele, mis on tulus teistele.“ (Fil. 2, 2—4.)

Õiguslikud väärtused alistuvad kõlblistele väärtustele, sest kõlblus määrab õigusele piirid.

Alles kõlbelise tunde tõukel võib inimene teha püsivalt seda, mis on õige. Seepärast on õiguslike väärtuste ülimalt piiriks kõlbeline talitamine.

Kõlbelise talituse jaoks on inimesel vaja kõigepealt silmas pidada isiklikke, siis ühiskondlikke ja viimaks vaimseid norme. Saksa kasvatus-teadlane W. Wundt on neid väljendanud järgmiselt: 1) isiklikud normid: a) mõtle ja toimi nõnda, et sa iial ei kaota lugupidamist ise- enese vastu (lugupidamine iseenesest), b) täida kohused, mis sa oled endale võtnud, nii enese kui teiste suhtes (kohusetruudus); 2) ühiskondlikud normid: a) austa oma ligimest nagu iseennast (lugupidamine ligimesest), b) seisa ühiskonna teenistuses, millesse sa kuulud (ühiskondlik meelsus); 3) vaimsed normid: a) tunne end kõlbelise ideaali teenistuses oleva tööriistana (alandlikkus), b) sa pead ohverdama end eesmärgi heaks, mille oled tunnetanud oma ideaalse ülesandena (andumus).

Kokkuvõttes neid mitmesuguste nimetustega voorusi, võib öelda, et peajoonetes seisnevad nad selles, et inimene peab loomusunnid heitma enese alla. Inimeses peab olema enesevalitsus, terve-meelsus, puhtus ja sisemine vabadus.

Kõlbelised väärtused ammutavad endale jõudu kogu elu mõtte avamisest, mida suudab teha ainult usk. Seega on usk kõige suurem väärtus ja kõige väärtuslikum on selle inimese elu, kes võib usku nimetada oma varanduseks.

Usk on täiesti omapärane nähtus, mida ei tohi vahetada teaduse, kõlbluse ega muuga. Usk ei piirdu ainult tundmisega, vaid siin on ka tunnetus ja tahe tegevad. Jumalat kujutellakse endale, teda tuntakse kui püha ja halastajat, talt ihaldatakse midagi, seega kõik hinge jõud on selle juures tegevad. Kolm tunnust on iseäranis iseloomulikud usu juures: 1) Usuliste aktide mõte ulatub üle nähtava maailma, sest „usk on kindel usaldus sellele, mida oodatakse ja veendumus selles, mida ei nähta.“ (Eebr. 11, 1.) 2) Usk on seotud rahutuse ja igatsusega, mis leiavad rahuldumist ainult Jumalas. Suur inimhinge laulik Taavet on seda sügavasti tunnud ja selgesti väljendanud: „Otsegu hirv igatseb veerajadele, nõnda igatseb mu hing Sinu juure, Jumal.“ (Laul 42, 1.) 3) Usk on ühenduses veendega, et Jumal annab ennast tunda, avaldab ja ilmutab ennast. Tema poolt peab abi tulema, ta vastab inimesele. Sedagi on psalmist nii haaravalt kirjeldanud: „Üksnes Jumala juures on mu hing vait, tema käest tuleb mulle pääste.“ (Laul 62, 2.)

Usk on vaja inimeseks saamiseks. Keegi suur mees on öelnud: „Olen usklik sellepärast,

et olen inimene.“ Usk annab julgust, kindlust, teadvust, et elu maksab elada, et tal on tähendust. On võimatu ka teostada ilma usuta täielikult kõlbelisi norme. Usk annab nende teostamiseks jõudu, sest Piibel kui suur usuraamat seab kõlbelised voorused usulisteks nõueteks. Usk nõuab nende vooruste täitmist ja annab selleks ka jõudu.

Seni vaadeldud väärtused ei seisa kõik ühel kõrgusel. Ühed neist on alamal kui teised. Seetõttu on võimalik otsustada ka inimeste elu väärtuslikkust. Kes on suutnud oma elu rikastada kõigi nende väärtustega, selle elu on kindlasti kõige sisurikkam ja väärtuslikum. Inimese ülesandeks on arendada eneses neid väärtusi.

Tähtsamaks väärtuseks, milledele teised peavad alistuma selles arendamises, on kõlbelised ja usulised. Füüsiliste väärtuste arendamine leiab oma õige tee alles kõlbeliste aadete valgusel, majanduslik kasu ja tehniline osavus juhatakse õigetele radadele kõlbluse abil. Ka mõistusväärtused ei ole kõlbelistest tähtsamad. Inimene tohib olla teadmatu paljudeski asjades, kuid kõlblusetult toimida ei tohi ta milgi tingimusel. Kõlbelistest väärtustest kõrgemal seisavad ainult usulised väärtused, sest viimastelt saavad nad oma mõtte.

Kokkuvõttes võib öelda, et väärtuslik on säärase inimese elu, kellel on terve keha ja meeled, mis on suutlised täitma vaimu käsku ja on head abinõud inimesele tema otstarvete teostamisel; kes oskab sooritada oma tegevusi kasulikult, saavutades suuri tagajärgi oma oskuse otstarbekohase kasutamise, kes oskab leida endale elus töö, mis kindlustab talle ülalpidamise ja võimaldab teenida ka riigi, rahva ja Jumala huvisid; kellel on elu mõistmiseks ja oma ülesannete täitmiseks tarvilikke teadmisi ja vaimseid jõude; kellel on julgust talitada alati kõlbeliselt; ja viimaseks, kelle suurimaks varanduseks on usk ning kes oma elu mõtet ning eesmärgi näeb selles, et kord maise elu lõpul olla kõlvuline minna igavikku, saada igavese elu allika, kõikiarmastava Jumala juure.

Oleks aga ülekohtune öelda, et ainult niisuguse inimese elu on väärtuslik, nagu seda on kirjeldatud kokkuvõttes, kus oli aluseks võetud kehaline tervis. Väärtuslikku elu suudavad pakuda ka need, kes pole saanud selle õnne osaliseks omada täit kehalist tervist. Inimkonnas on olnud palju mehi ja naisi, kes isegi hädise tervise juures on palju korda saatnud. Kõige tähtsam ei ole keha, vaid vaim, mis teotseb kehas. Igauks, kes temale antud tervise ja jõu juures elab kõlbeliste ja usuliste põhimõtete järgi, võib teada, et ta elu on väärtuslik. Need aga, kes oma

(Lõpp 60. ltk.)

R. Vinglas.

Hea kasvatus

Taime kasvamine ja arenemine looduses pakub suurepärase õpetuse laste kasvatuseks. Igal kevadel tärkab maapinnast uus elu, mullakamara alt poevad välja rohuliblekesed, et areneda loomulikus ja täiuslikus ilus. Nii nagu kasvab taim, peab arema ka looduse kroon — inimene.

Kristuse elus said õpetused elavaks tõsi-ajaks, ja ta soovib, et kõik noored nii kehalises kui vaimulikus arenemises järgiksid samu põhimõtteid. Kuigi Kristus oli taeva valitseja, au kuningas, sündis ta Petlemas väikese lapsena ja jäi teatud aja kestel oma ema hoole alla usaldatud pojana. Lapsepõlves pidas ta end ülal kuuleliku lapsena, kõneles ja tegutses lapse, aga mitte mehe tarkusega, austas vanemaid ja täitis lapse võimete kohaselt abivalmilt nende soove. Igal oma arenemisastmel oli ta elu patuta, täielik oma loomulikus aus. Tema lapsepõlvest ütleb püha teade: „Aga lapsuke kasvas ja sai kangeks vaimust, täis tarkust ja Jumala arm oli tema peal.“ Ja tema hilisematest aastatest on öeldud: „Jeesus kasvas tarkuses ja pikuses ja armus Jumala ja inimeste juures.“

Siin on näide vanemate ja õpetajate ülesannete täitmisel. Nende püüe peaks olema juhitud sellele, et juhtida kasvava nooruse kalduvusi nii, et igal nende elujärgul edeneks aastate kohane loomulik ilu ja nad areneksid loomulikult kui taimed aias.

Lapsed, kelle olek loomulik ja vaba, on kõige meeldivamad. Ei ole sobiv neile pöörata erilist tähelepanu ja nende tarku ütlusi korrata nende juuresolekul. Neid ei pea edevaks tegema, kiites nende välimust, sõnu või tegusid, ka ei peaks neid riietama kallilt ja tähelepanuäratavalt. See kõik õhutab neis uhkust ja äratub kadedust mänguseltsiliste südames.

Väikesi lapsi peaks kasvatatama lapselikus lihtsuses ja just nõnda, et mitmesugused väikesed kohused, lõbustused ja kogemused nende vanaduse kohta oleksid loomulikud ja neid rahuldaksid. Lapsepõlv vastab orasele tähendamissõnas, ja orasel on omapärane ilu. Ei peaks lastele peale summitama enneaegset küpsust, vaid niikaua kui võimalik alles hoidma lapsepõlve värskust ja meeldivust. Nõnda areneb laps, kuni tas aastate möödudes tärkab isetegevus ja iseteadvus.

Kui vaim on noorusvärsk ja kõlvuline kiireks arenguks, siis on kiusatus suur töötada enese isiku kasuks ja auahnete sihtide saavutamiseks. Kui sellele järgneb edu ilmalikus elus, jõutakse kiiresti teele, kus surmatakse südame-

tunnistus ja kaob õiglane hindamine tõsise ise-loomu väärtuse kohta. Mida soodsam tööväli, seda kiiremalt kujuneb kasvamine Jumala sõnas keelatud kujul.

Sellel arenemisastmel laste elus lasub vanematel väga suur vastutus. Nad peaksid alata järele mõtlema, kuidas ümbritseda oma lapsi õigete mõjutustega, mis annaksid paremaid vaateid elule ja õpetaksid selle väärtuste õiget hinnangut. Selle asemel aga seavad paljud vanemad oma esimeseks ülesandeks oma lastele maise edu kindlustamise. Kõik tema sõbrad ja mänguseltsilised vallitakse seda silmas pidades. Paljud vanemad, kes asutavad oma kodu suurlinnadesse, viivad oma lapsi moodsasse seltskonda ja ümbritsevad neid mõjudega, mis pakuvad uhkus ja maailm. Sellises õhkkonnas jääb kängu meel ja hing ning kaovad silmist kõrged ja ülimald elusihid.

Paljud vanemad püüavad anda oma lastele õnne nende lõbuhimu rahuldamise kaudu. Nad lubavad neil osa võtta mängudest ja lõbustustest ning varustavad neid rahaga, mida lapsed kulutavad kergemeelselt enese mugavuse saavutamiseks ja tühjade asjade ostmiseks. Mida enam aga alluda lõbuhimule, seda tugevamaks muutub see ja nõnda kaldub niisuguse noorsoo huvi enam ja enam lõbudele, kuni nad jõuavad nii kaugele, et nad selle seavad oma elu ülimald mõtteks. Nad harjuvad tööta eluga ja enese eest hoolitsemisega, nii et saab peaaegu võimatuks, et neist kunagi kasvaksid tublid kodanikud ja kindlad usklikud.

Meie aeg on kallim varandus, mille väärtust peab õppima hindama iga laps, kes juba on õppinud tajuma välismaailma. Aja väärtus ületab igasuguse arvestuse. Kristus vaatas igale silmapilgule kui suurele väärtusele, ja nii peaksime ka meie vaatama ajale. Elu on liig lühike, et seda mööda saata pisiasjadega. Inimlik perekond on vaevalt elu alustanud, kui juba ligineb surmatund ja maailma katkestamatu töö lõpeb ei milleski. Inimene, kes oma aega hindab tööajana, kasutab seda enesele kadumata eluaseme ja igavese elu kindlustamiseks. Temale tundub siia maailma sündimine õnnena. Meie ei suuda ühtki silmapilku kutsuda tagasi; pillatud aega ei ole enam võimalik kasutada.

Paljud lapsed ja noored raiskavad aja, mida oleks võidud kasutada koduste talituste täitmiseks ja seeläbi armastava huvi avaldamiseks isa ja ema vastu. Noored võiksid võtta palju vastutusi ja kohuseid oma tugevatele, nooritele õlgadele. Kristuse elu oli varasemast noorus-

Kevad

saadik tõsise tööga seotud. Ta ei elanud enese rahuldamiseks. Tema oli igavese Jumala Poeg, sellegi pärast töötas ta oma isa Joosepiga puusepana.

Vanemate suurim patt on, kui lubatakse lastel töötult logeleda. Lastele hakkab laiskus pea meeldima ja neist kasvavad üles abitud, kasutud mehed ja naised. Kui nad on küllaldaselt vanad, et teenida endale ise ülalpidamist ja leiavad tööala, siis töötavad nad laisalt ja uniselt, ootavad aga, et neile tasutaks nii, nagu töötaksid nad us tavalt ja hoolsalt. Nii lasub vanematel suur vastutus juhtida laste elu õigel ajal õigetesse rööbastesse.

Kooli-ikka jõudes võtavad osa vanemate koormast õpetajad oma õlgadele. Kool on koht, kus noored üle elavad küpsusaastad. Neil aastail on hing väga tundlik ja vaim vastuvõtlik. Seepärast on väga tähtis, kuidas ja kes siis mõ-

jutavad noori. Tihti jäetakse hooletusse noorte usuline kasvatus. Uskmatute kirjanikkude ideedest läbiimbunud õpetajad istutavad oma õpetuse kaudu noorte hingedesse mõtteid, mis viivad Jumala usaldamatusele ja tema käskudest üleastumisele. Sellised õpetajad teavad vaevalt, mis nad teevad.

Üliõpilane võib läbistada kõik kooli ja ülikooli astmed. Ta võib rakendada kõik oma jõud teadmiste saavutamiseks. Kui tal aga puudub Jumala tundmine, kui ta ei täida seadusi, millele alluvad kõik loodud olevused, siis hävitab ta ise enese. Halbade harjumuste tõttu kaotab ta enesekontrolli, enesevalitsuse ega suuda teda tabanud asju õieti hinnata. Ta muutub oma hinge ja ihu harimisel hooletuks ja mõistmatuks — ta määrab end ise oma ohjeldamata ihade mõjul hukkamisele. Tõelik õnn jääb temast kaugemale, sest kuna ta loobub puhtate, tervete põhimõtete järele elamast, muutub ta halbade harjumuste orjaks. Jõudude ebaõige tarvitamise tagajärjel on ihu tempel muutunud varemeiks; käesolevale ja tulevale elule on ta kadunud. Ta lootis ajalikkude teadmsite omamisega võita varandust, aga kuna ta heitis kõrvale Piibli, jättis ta maha vara, mis on rohkem väärt kui kõik muu.

Jumala sõna peab olema õppeala. Meie peame oma lapsi tutvustama selles leiduvate tõdedega. See on tühjendamatu varandus, aga inimesed ei leia seda vara sellepärast, et nad seda ei otsi püsisvalt, kuna see neile on saanud mõistetavaks. Paljud rahuldavad vaid eelarvamustega tõe kohta; nad on rahul pealiskaudse uurimisega, ja nad arvavad enestel olevat kõik, mis hädavajalik. Nad võtavad teiste ütlusi tõena ja kaotavad seega Jumala ütlused silmist.

Andke laste kasvatuses esikoht Jumalale ja tema sõnale. Teadku lapsed juba väikestena, et nad elavad kõikteadva Looja silma all. Avage nende silmade ees nähtamatu maailm; näidake neile Piiblist puhtuse eeskujusid. Kui lapsed juba väikestena kuulevad kristlikke voorusi, kui nad oma iseloomu kujundamisel järgivad Kristuse puhtust, kindlust ja viisakust, siis ei lahku need põhimõtted nende südamest ka vanaduses.

Milline õnnistus hoovaks välja seltskonnast ja rahvast, kes elavad läbi kristliku elu nõudeid! Seepärast enam loomulikku lihtsust, enam kristlikku vaimu ja enam Jumala juhtimist laste kasvatuses.

E. G. W.

Keelake lapsi õieti

„Laps peab sõna kuulma“ oli meie vanaisadele ja vanaemadele vastuvaidlematu tõde... Sõnakuulmata laps oli suureks häbiks oma vanematele. Mõtlev vanem praegusel ajal ei küsi enam, kuidas saan ma oma last sõna kuulama, vaid kuidas kasvatan oma last, et temast kasvaks õnnelik, vastutustundega, ennast usaldav, ennast valitsev inimene. Säärast inimest ei saa meie, kui paneme last pimesi, küsimata täiskasvanu sõna kuulama, vaid ainult siis, kui õpetame teda õiguse, paremuse sõna kuulama. See tähendab, et peame last õpetama mõtlema, õigeid otsuseid tegema, ennast valitsema.

Laps, keda on pandud pimesi sõna kuulama, ei suuda täiskasvanult ise otsuseid teha, või iseiseisvaks saada. Vanemate ülevõimu alt pääsedes näitab ta oma võimu sellega, et paneb end maksma protesteerimisega. Sel juhul ei ole inimesel muud põhimõtet kui protesteerimine, vastutötamine. Säärase käitumisega teeb ta halba teistele ja rohkem veel vast iseenele.

Need kahte tüüpi inimesed, nii pimesi alluvad, kui ka tõrksad inimesed ei ole mitte õnnelikud inimesed. Kuna iga armastava lapsevanema ülimaks püüdeks on tema lapse õnn, siis peab ta ka teadma missugust sõnakuulmist lapselt nõuda, kunas seda nõuda, ja mil viisil seda nõuda.

Sõnakuulelik laps on hea laps oma vanematele ja ei tekita vanematele meeolehärma. Kui see sõnakuulelikkus on viidud niikaugemale, et laps igal ajal põhjusi küsimata täidab vanemate inimeste keelud ja käsud, siis peaks see olema muret tekitav. Säärane sõnakuulelikkus kuulub selgrootule inimesele, sellele, kes elus edasi ei jõua.

Muidugi, väikene laps, 2—3-aastane laps, peab seletust nõudmata oma vanemate tahtele alluma ja seda peamiselt lapse enese heaolu pärast, hädaohu vältimiseks. Kui laps käe sirutab, et keeva vee katla sangast kinni haarata ja kui ta ema keelu peale miks esitab ja samal ajal sangast ikka kinni haarab, siis on sõnakuulmatuse halb tagajärg saanud.

On olemas palju väikesi sõnakuulmatuid lapsi peamiselt sellepärast, et neid on lastud sõnakuulmatust harjutada. Väikesele lapsele lubatakse palju, täidetakse tema soovid, vabandades sellega, et ta on ju nii väike. Laps sirutab käe isa prillide järele, ema ütleb: „Ei tohi, need on isa prillid“ ja kui isa vastab: „Las ta võtab pealegi, mis ta neile ikka teeb, ta on ju nii väike!“

siis on lapsel lubatud sõnakuulmatust harjutada. Pole ime siis, et laps ei pane tähelegi ema keelde ega kärke. Või jälle laps võtab taldriku ja ema ütleb: „Ei tohi! See pole lapse mänguasi“, ja kui laps karjuma hakkab, siis ema jätab taldriku lapse kätte. Vanemad loodavad siin, et laps on noor ja rumal, kui targemaks saab, eks siis kuule sõna. Vanemad aga ei mõtle sellele, et laps saavutab sõnakuulmatuse harjumuse, millest hiljem on raske ja mõnel juhul isegi võimatu vabaneda, olenedes vanema mõjust.

Kui käsk või keeld on antud, siis peab ka valvama selle järele, et see täidetakse. Kui ema lapsele ütleb: „Pane uks kinni!“ ja kui laps käesule tähelepanu osutamata oma mänguasjade juure sammub ja ema siis ukse ise kinni paneb, siis toimib ta vääriti. Kui käsk on antud, siis peab kas või lapse käest kinni võttes ja teda ukse juurde viies, lapse oma käega ust kinni pannes, teda veendumusele viima, et peab sõna kuulama.

Mõni laps peab päeva jooksul nii palju keelde ja kärke kuulama, et seda suurt koormat tundes sõnakuulmatusega protesteerib. Need keelud ja käsud antakse sageli, mitte niivõrd lapse kasuks, kui oma mugavuse säilitamiseks või lihtsalt mõtlematuse pärast. Uks isa närveeris väga oma lapse elavuse pärast ja ütles alati lapsele: „Mis sa siin alati ringi jooksed, eks seisa ka vahel paigal.“ Ja kui see isa tõrelemistega ning karistustega oma lapse nii kaugemale sai, et laps õnnelikumas kujutluste maailmas vaikselt istus, siis käratas isa: „No mis sa seal alati istud, eks liigu ka vahel ringi.“

Laps oma iseloomult on juba niisugune, et ta oma nina ja näpud igale poole topib. Ja halb olekski, kui ta seda ei teeks. Säärane käitumine tähendab ainult seda, et laps õpib; kui ta asju ei puutuks, siis jääb tal õppimisvõimalus ära. Mitte ümbrusest eemalolemine ei õpeta last, vaid ümbrusega kokkupuutumine teeb seda. Sellest ei pea ka mitte järeldama, et laps tohib kõike puutada, vaid see tähendab ainult seda, et peame keelde vähendama. Meie võime vähendada keelde seega, et kõrvaldame lapse lähemast ümbrusest asjad, mida on võimalik kõrvaldada, kuni laps on jõudnud easse, mil omab rohkem enesevalitsemist ja mil on võimalik temale seletada, põhjusi anda. Ka võime keelde vähendada seega, et mõtleme enne ja siis keelame. Mõtleme sellele kas keeld on otstarbekohane ja õigustatud. Me peaksime juba ette teadma,

kas anname lapse palvetele ja mangumistele järele või mitte. Kui järele anname, siis on parem üldse mitte keelata, ja väldime seega võimaluse olla sõnakuulmatu. Õigustatud otstarbekohas- test keeldudest peame aga järeleandmatult van- kumatult kinni pidama. Kui lapse iga sammu saadavad sõnad, nagu: ei tohi, ära mine sinna, ära tee seda, tee seda ja tee teist, siis on lapsel raske olla sõnakuulelik. Kui aga keelde ja käske on otstarbekohaselt vähe, siis õpib laps neid aus- tama. Lapses areneb siis veendumus, et kui ema ja isa juba keelavad, siis peab see midagi tõsist ja õiget olema.

Võib-olla sellest on ka sageli tingitud näh- tus, et isa sõna maksab rohkem, kui ema. Laps näeb isa harvemini, kuuleb temalt vähem keelde ja austab neid rohkem.

Ka järjekindlus keeldude ja käskude nõudmises on oluline sõnakuulmisele kasvatami- ses. Kui ühel päeval lubatakse ja teisel päeval keelatakse, olenedes vanemate heast või halvast tujust; kui üks vanem käsib ja teine keelab, siis ei saagi selline kasvatus teisiti mõjuda, kui et laps läheb sõnakuulmatuks.

Mõned vanemad kurdavad sageli, et laps teeb ja tahab ainult seda, mis on keelatud. Täiesti õige see ei ole, kuna lapse teod, mis meie soovidega kooskõlastatud on, meid ei sega ja seega ka tähelepanuta jäävad ja ununevad. Teod aga, mis meie soovidele vastu käivad, se- gavad meid ja jäävad ka meele. Kuid terake tõtt on selles eespoolnimetatud väites siiski. Laps armastab teha ja tahta seda, mis on keela- tud. Laps on oma tegevusest huvitatud ja kui sellele huvitavale tegevusele sageli keeld järg- neb, siis arenebki temas teadmine, et see, mis on keelatud, on ka huvitav. See peab huvitav olema, mis on keelatud.

Me võime lapse sõnakuulmisele kasvatamist kergendada veel seega, et käskude asemel esi- tame lapsele eeskujuga ja soove. Mitte „pane üks kinni“, vaid „üks pannakse kinni“ või „meie pa- neme ukse kinni“. Mitte „tõsta paber maast“, vaid „tuba on ilusam, kui paber maas ei ole“. mitte „mine too mulle laualaekast niiti“, vaid „ema vajab niiti“. Mõnel juhul, näiteks paberi ärakoristamise puhul, peab vast jällegi, kas või lapse käest kinni võttes lapse käega paberi maast koristama. Siin ei ole laps ainult käskude täit- ja, vaid temal on võimalus antud olla täiskasva- nute sarnane, või abiline. Laps armastab järele aimata täiskasvanuid, ta armastab tunda end abi- lisena, täisväärtusliku perekonnaliikmena.

Toon, mida kasutatakse käskude jagamisel, määrab ka ära, kas laps täidab käsku või mitte. Inetus toonis esitatud käsk võib esile kutsuda

vastupanu, kuna ilusale meeldivale toonile on raske vastu panna. Täiskasvanud teavad seda omast käest, ja lapski ei reageeri erinevalt.

Mõni laps arendab sõnakuulmatust selleks, et seega tähelepanu võita. Kui ta on vaikne ja rahulik, siis ei tehta temast välja, kui ta on aga sõnakuulmatu, siis tekitab see sensatsioon, mis on lapsele äärmiselt huvitav ja ühtlasi aitab saa- vutada ka igatsetud tähelepanu.

Üks hea rahulik ja sõnakuulelik laps nägi kord, kuidas üks laps keele suust väljaajamisega täiskasvanud kihama pani. Koju tulles, söögi- laua ääres ajas see laps ka keele välja. „Ära aja keelt suust välja,“ „pane keel suhu“, „ma panen pipart peale“, „keel kuivab ära“, kõlasid hüüded, keelud ja käsud täiskasvanute suust. Laps aina säras rõõmust, ta oli tekitanud sen- satsiooni, oli saavutanud tähelepanu. Selline käitumine kordus. Oleks aga huvitav teada, kui kaua oleks laps keele suust väljas hoidnud, kui keegi poleks esitanud ei käsku ega keeldu, poleks seda lihtsalt tähele pannud. Rohkem tä- helepanu ja heakskiitmist sõnakuulelikule käitu- misele ja sõnakuulmatust väheneb.

Kui vanemad leiavad, et keeld või käsk on ekslik, siis peab lapsele seda ka tunnistama. Laps on küllalt tark ja märkab vanemate eksit- tust. Kui aga vanemad oma jonniga ajavad, ja oma eksimusi ei tunnista, siis peab kartma, et autoriteet võib langeda. Need vanemad, kes ek- simused omaks võtavad, suudavad kergema vae- vaga autoriteeti säilitada. Lapsed austavad õi- gust oma vanemate juures.

Lõpuks peab veel meeles pidama seda, et see vanem, kes oma lapse usalduse on võitnud, saab lapselt sõnakuulelikkust kerge vaevaga. Usaldust võidab aga lapse vanem, kes ei jaga liiga palju keelde ega käske, kes jagab õiglasi keelde ja käske, esitab neid meeldivas toonis ega mõista rängalt hukka õppiva noore paratamatuid eksit- musi.

Õ. P.

Miks laps nutab

Juba ilmale tulles laps nutab. Miks? Nutmine puhastab ta kurku, hingetoru ja kopsu, paneb käima vereringvoolu.

Vastsündinud laps peab karjuma vähemalt pool tundi päevas, et ta kopsud arenevad ja vereringvool töötaks hästi.

Igal lapsel on mitu erilist karjumis- ja nutmisviisi, ja igal viisil on oma tähendus ning põhjus.

Emal on kibedasti töös. Laps karjub. See on vahetpidamata, hädine kisa, mida sageli saadab sõrmede imemine. Emal tarvitseb vaid vaadata kella peale ja ta näeb, et on unustanud lapse söögiaja. Nutmine peaks lakkama silmapilkselt, kui laps saab süüa. Kui nutt aga kestab ka pärast söötmist, siis tähendab see enamasti seda, et laps ei saa küllalt süüa.

Juba jälle pikaldane nutt. Kuid pole ju söögi-aeg. Siiski see kõlab nagu näljakisa. Mida vajab laps? Mähkmed on kuivad. Miski pole last hirmutanud. Vast tahab ta juua? Ehk on lapsel janu? Õigus — peale suutäiekesse vee jääb laps rahule. Ka lapse janu peab ema arvestama.

Laps ärkab karjudes. Ta kisa on terav ja kestev. Kui lapsel on kõhukramp, siis ta kisa on kramplik, põlvekesed tõmbuvad kõveraks ja käed tõmbuvad rusikasse. Kui valu on ühenduses hammastega, siis laps hõõrub nina või kõrva.

Siis on veel hirmukisa — läbilõikav, äkiline. Ehmatada väikest last, see on andeksandmatu patt. Sageli teevad seda maimukese õed-vennad rumalusest.

Mõnikord näevad lapsed paha und. Harilikult on see ülesöömise, kinnise kõhu või usside tagajärjel. Kunagi aga pole see nähtus loomulik ega põhjusetu.

Laps on märg, või on ta väsinud ühes ja samas seisundis lamamisest. Lamades liig kaua ühe külje peal, võib ta peake ära vajuda, kuid kas meil sageligi ei öelda: „Ära pane last pahemale küljele — see on halb ta südametegevusele.“ Terve laps võib lamada igas seisundis. Ainult täis kõhuga ärge asetage teda pahemale küljele, vaid alles siis, kui toit peaks olema juba seedinud. Ärge laske last lamada liig kaua selja peal.

Paha tuju ja jonnikisa erinevad valukisast. Jonnitud ajal laiutab laps käsi, tõukab jalgadega ja kehake tõmbub kangeks. Kõik liigutused valu ajal on loomusunniliselt sihitud kehakeskkohta poole — sissesündinud enesekaitse avaldusena. Liigutused jonnikisa ajal on suunatud väljapoole — see on lapse „mina“ ettetungimine.

Lõpuks hellitatud laps. Juba kolme kuu vanuselt oskab laps hinnata oma ümbrust. Kui laps

tunneb, et ta nutu ja kisaga saab, mida ta tahab, siis oskab ta põhjalikult seda kasutada.

Loomusunniliselt oskab laps karta kahte asja — kukkumist ja lärmi. Kõik teised hirmud on kunstlikult arendatud.

Loomulikus olukorras, kui lapse tarbed leiavad rahuldamist, ei teki lapses ka karjumise harjumust.

Kui last palju ärritatakse, kui teda väsitatakse igasugu lärmikate mänguasjadega, laulmise ja mängimisega, siis pole ime, et lapse närvikava on üle pingutatud ja et ta seetõttu nutab ja jonnib.

Kas peab last, kes nutab paha tuju ja jonnitud pärast, rahustada püüdma või peab teda rahulikult nutta laskma, kuni ta väsib? Kindlasti on kõige parem juba kolmekuulisele lapsele selgeks teha, et jonnimine ei anna tagajärgi. Enesestmõistetavalt käib see terve lapse kohta; haige lapse juures ei saa üldist distsipliini nõuda.

Laps vajab nuttu ja karjumist, kuid ainult esimestel elunädalatel, kui see on talle ainukeseks jõuharjutuseks. Kui laps juba leiab oma käed ja jalad, kui ta juba vähe istuda saab, ise ennast liigutab ja mängib, siis lapse nutt on tingitud mõnest põhjusest, mida peab katsuma leida ja kõrvaldada.

Väärtuslik elu

Algus 54. lk.

parema tervise juures elavad ebakõlbeliselt ja ignoreerivad usulisi põhimõtteid, hävitavad sellega needki väärtused, mis neile on antud. Uute arendamisest ei saa siin juttugi olla. Seda liiki inimesi kujutas Kristus väga haaravalt ühes tähendamissõnas, mis leidub Luuka evangeeliumi 15. peatükis. Selles kujutas Kristus ühe isa kaht poega, kellede seast nooremat tuntakse „kadunud poja“ nime all.

Mis selle noormehe elu nii tühjaks tegi, oli see, et tal puudusid kindlad kõlbelised seisukohad ja usulised põhimiõtted. Ta talitas silmapilgu meeolude kohaselt. Kui tal ühel heal tunnil korraldused isakodus enam ei meeldinud, siis ei kaalutlenud ta palju, vaid tegi ruttu otsuse lahkuda isa juurest. Kodust eemal olles alistus ta niisama kiiresti, nagu ta oli teinud oma kergemeelse otsuse, võõrastele mõjudele, mis olid halvad ja hukutavad.

Kuid sellestki noormehest, kes oli küll sügavale langenud, sai veel korralik inimene, kelle edaspidise elu kohta võib arvata, et see oli väärtuslik. Muudatus tema elus tuli esile siis, kui ta sai „paremad mõtted“.

Kahjulikud harjumused

Alkohol.

Alkohol on aine, mida ei leita looduses loomulikult olekus. Alkohol on lagunemise saadus. Teda valmistatakse teraviljast ja puuviljast. Käärimisel muutub tera- ja puuvilja tärklis ja suhkur alkoholiks.

Alkohol on kange mürk. Kui öelda inimesele, kes alkoholi armastab, et ta tarvitab mürgist jooki, siis ta ei usu seda täiesti. Et alkohol on mürk, see on tõestatud tõsiasi. Kui vihmauss või kala asetada nõusse, mis sisaldab ainult ühe osa alkoholi saja osa vee kohta, siis sureb ta varsti. Kui munavalge panna alkoholi sisse, siis ta silmapilk tardub ning muutub valgeks ja kõvaks — nii nagu ta oleks pandud tulisesse vette või kuumale rauale. Kui tuletada meele, et kehakoed on ehitatud enamasti valkainest, siis on selge, et alkohol peab mõjuma kehale umbes samasuguselt.

Kas alkohol on toit? Et vastata sellele küsimusele, on tarvis defineerida toidu mõistet. Toit on iga aine, mida keha vajab, et seda energiaks ja ehitusmaterjaliks ümber töötada. Alkohol pole toit. Keha ei saa teda ära kasutada. Ta läheb seedekanali ja ta ei seedi ega muutu kuidagi; ja kui ta läheb verre, on ta ikkagi alkohol. Kui süüakse harilikku toitu, siis kõht võtab selle vastu; aga kui juuakse esimest korda alkoholi, siis see harilikult oksendatakse välja. Kõht tunneb alkoholis vaenlase ja katsub temast vabaneda nii kiiresti kui võimalik.

Alkohol ei anna jõudu. Jõumehed hoiduvad täielikult alkoholi tarvitamisest. On kindel, et alkohol nõrgestab muskleid. Põhjus, miks paljud arvavad, et klaas viina suurendab jõudu, on see, et viin uimastab aju, ja siis inimene petab iseennast oma jõu suhtes: esialgu tundub jõud, kuid vastupidavus väheneb suuresti.

Alkoholi mõju vaimsele tegevusele. Kes joob alkoholi, arvab, et see tõstab mõttejõudu. Kümne või rohkem minuti pärast näib mõistus olevat aktiivsem ja mõtted voolavad vabamalt, kuid hiljem tuleb esile roidumus.

Üks selgemaid tõendusid alkoholi kahjuliku mõju kohta on see, et alkohol on enamalt jaolt põhjus kuritegevusele ja hullumeelsusele.

Alkohol põhjustab haigusi. Inimene, kes iga päev tarvitab väikese hulga alkoholi, ei arva, et ta saab palju kahju. Aga kui ta saaks näha sisse oma maksa, kopsudesse, kõhtu ja vere-soontesse, siis ta näeks, et kõik need elundid aegamööda vigastuvad. Kehal loomulikult olekus on jõudu hävitada haigusid, mis võivad keha sattuda. Alkohol hävitab selle haigustele vastupaneva jõu,

ja nii vigastab elundeid, et alkohol jääb kergesti kopsupõletikku, tiisikusse, neerupõletikku, kõhuhaigusse. Alkoholi tarvitajal on palju vähem lootust haigusest paranemiseks, kui sellel, kes ei joo. Alkohol lühendab inimese eluiga. Karsked elavad tunduvalt kauem kui mittekarssed.

Alkohol omaette ei ole seespäraseks arstimiks. Alkohol ei paranda haigust, vaid just vastupidi — ta suurendab haigust.

Tubak.

Maakeral kasvab palju liike taimi. Mõned on kasulikud seetõttu, et inimene võib neid tarvitada toiduks; mõnda liiki tarvitavad loomad toiduks; mõnda kasutatakse inimestele riiete ning tarberitade tegemiseks; kuid on ka mõningaid, mida võib õigustada tarvitamiseks ainult kui mürke kahjulikude putukate ning loomade hävitamiseks. Sellesse viimasesse liiki kuulub tubakataim. Ei kassi, koera, hobust ega ühtki teist looma saa sundida sisse hingama tubaka suitsu; inimene on ainus olemus, kes on loonud enesele selle iseäraliku kombe.

Tubak on mürk. Igas 100 grammis kuivatatud tubakas on kaks grammi surmavat mürki nikotiini. Nikotiin on palju surmavam mürk kui arseenik. Ta on nii surmav, et kui ainult üks tilk satub kodujänese nahale, siis see tekitab surma.

Harilikult jääb inimene, kes esimest korda suitsetab, haigeks. Need tõsiasiad tõendavad täielikult, et tubak on kahjulik mürk.

Miks tarvitatakse tubakat. Tubak on harjumust tekitav mürk; ta kuulub samasse klassi, kuhu oopium ja kokaiin. Kui teda tarvitatakse esimest korda, siis harilikult tarvitaja jääb haigeks; kui teda tarvitatakse mitmendat korda, siis on ebameeldiv mõju vähem märgatav; ja lõpuks, kui on tarvitatud korduvalt, siis tarvitaja tunneb ainult meeldivat mõju; ja mida kauem ta tarvitab, seda raskemad tunduvad talle katsed lõpetada selle tarvitamist.

Tubak uimastab aju ning närve. Kui inimene on väsinud ning mures, siis ta suitsetab, ning tunneb otsekohe, et väsimus väheneb. Tegelikult ei tunne ta end mitte värskemana, vaid ta ei tunne üldse midagi, sest tubak uimastab ta aju ning närve.

Miks kõik ei sure kiirelt? Kui osa mürki ei põleks ära suitsetamise ajal, siis kõik tubakatarvitajad sureksid väga kiirelt. Kui kaugetki kõik mürk ei põle ära. Suur osa sellest jääb suitsusse ning läheb verre. Aja jooksul keha harjub mürgiga, niisama nagu ta võib teataval määral harjuda iga kahjuliku asjaga. Näiteks nende sõrmed,

kes kerivad siidi, harjuvad niivõrd tulise veega, et nad võivad pista neid keevasse vette. Aga kuigi keha võib teataval määral harjuda kahjuliku asjaga, ei või seda pidada tõenduseks, et keha üldse ei saa kahju.

Tubak viib alkoholi tarvitamisele. Igal tubakatarvitajal on põletik ninas ning kurgus. See sunnib teda palju köhima. Nina limanahk on rikutud, seepärast pole ta haistmismeel terav. Keel on kõrvetatud tubakasuitsust, ja seepärast harilik toit on talle maitsetu. Seetõttu tubakatarvitajad nõuavad tugevasti vürtsitatud toitu. Tubakasuits teeb suu ning kurgu kuivaks; tugevasti vürtsitatud toidud, mida ta sööb, samuti kõrvetavad suud ning kurku. See tekitab janu, mida vesi ei saa kustutada. On ainult üks asi, mis kustutab selle janu, ja see on alkoholne jook. Seepärast ongi tõenäolik, et tubakatarvitajad muutuvad alkoholitartitajaks.

Tubak rikub tervise. Kõige tugevamat mõju avaldab tubakamürk südamele. On olemas haigus, mida tuntakse „tubaka südame“ nime all. Kõigil, kes suitsetavad väga palju tubakat, on see haigus. Selle haiguse ajal süda peksab mõne aja liig kiirelt; siis peatub äkki üheks või kaheks löögi ajaks, lööb liig pikkamisi. Kui inimesel on sedaliiki süda, siis ta hakkab väga kiirelt hingeldama. See

ongi see suur põhjus, miks ükski jõumees, kes arendab lihaseid tugevaks, ei tarvita tubakat.

Tubakatarvitamine tekitab raske vea, vere-soontelupjastuse. Iseäranis suitsetajad naised ei pääse sellest õnnetusest.

Tubak lühendab elu. Üks kindlustuse-selts Ameerikas tegi kindlaks, et tubakatarvitajate eluiga on lühem. Näiteks leiti, et neid, kes ei tarvitanud tubakat, suri neljakümneaastaselt neli, aga tubakatarvitajaid suri samas vanaduses viis.

Kirurgid leiavad, et mõni löikus, millest tubaka mittetarvitaja paraneb kiirelt, põhjustab tubakatarvitajale surma.

Tubak on ka sagedasti huulte, keele ja kurgu vähktõve põhjus.

Kuidas saada lahti kahjulikest harjumustest?

Need, kes ei tarvita uimastavaid aineid, ei tohiks iial hakata neid tarvitama. Ja igaüks, kes tahaks elada kaua, kasulikku ning õnnelikku elu, jätku järele nende tarvitamine. Parim viis järelejätmiseks ei ole mitte tarvitatava hulga pikkamööda vähendamine, vaid järsult järelejätmine. See nõuab kindlat otsust. Tuleb kindlas usus teada, et ei tohi rikkuda oma ihu.

Ürgse looduse keskel

3

W. Schaeffler

Miks on valgete ja metsinimeste vahel vaen?

Troopikaelu metsikute indiaanlaste suguharude valitsetud piirkondades on hoopis teissugune kui seda kujutatakse enamikes troopikaromaanides, odavas, verises seikluskirjanduses ja eksootilistes filmides. Revolver ja nuga ei mängi vihma-metsades kaugeltki nii suurt osa kui paberil ja „valgel linal“. Samuti ei austata tänapäev kusagil enam valget meest pooljumalana ega kaeta teda kullapuru ja kalliskividega. Tema halb kuulsus on tunginud ürgmetsa kauge-maiste nurkadesse. Ükski pealiku tütar i kingi talle oma südant, ei kindlusta talle tegevuseta, romantilist laiskleja-elu ega ujuta teda küllusega, kuna tema isa sõdurid vabatahtlikult ja palgata valgele seiklejale kulda pesevad, kalliskive otsivad ja kummit nõristavad. Üks Campa pealik ütles mulle mõne aasta eest, et tema isa on annud talle järgmist nõu: „Kui lähed läbi metsa ja omad ainult ühe noole ning kohtad jaaguari ja valget, siis lase jaaguari joosta, aga tapa valge, sest ta teeb palju rohkem kahju kui jaaguar.“

Hispaanlased-vallutajad on Lõuna-Ameerika päriselanikke kohelnud toorelt ja armutult.

Lihtsameelsed metsinimesed võtsid poolnälginud ja räbaldunud „valged jumalad“ maabumisel sõbralikult vastu, varustasid neid rikkalikult toiduga, kandsid nende kandameid ja juhatasid neid hõbedakaevandusse. Selle tänuks orjastati nad, müüdi kui loomi ja koheldi neid loomadest karmimalt. Tuhadeid indiaanlasi on langenud hispaanlaste püssikuulide ja piitsade all. Kuidas kodumaal härjavõitlusil end löbustati, nii lasti külaliste löbustamiseks Lõuna-Ameerika koloonia pidustusil verekoortel indiaanlasi lõhki kiskuda. Sõdurite kaasatoodud haigused nagu leetrid, tiisikus, läkaköha ja rõuged viisid sadu tuhandeid mulda. Surnud olid paremas seisukorras kui ellujäänud, kellele piinamisega õpetati „ristiusku“.

Vahest võiks andestada vägivalda, mida paganad kannatasid „kristlike ja kõige kristlikumate kuningate“ poolt, kui hiljem indiaanlaste kurbmäng oleks lõppenud ja ülejäänule parem aeg alanud. Kahjuks korduvad roimad viimse ajani, kui valge ja metsinimene ürgmetsis kohtuvad. Kui sajandi alguses kasvava autotööstuse ja muude tarvete tõttu kumminõudmine suurenes, tungisid kõigi tõugude ja rahvaste kummi-

kogujad Lõuna-Ameerika troopikametsadesse, kus oli miljoneid kummipuid. Kulla kollane hiilgus teeb inimese nii metsikuks nagu punane rätt härja. Kummiga võib teenida muinasjutulisi summasid. Parim kummi aga kasvas soometsade uimastavas kuumuses ja neid kohti hakati nimetama „valge mehe haud“. Sõpruti indiaanlastega, kingiti neile ja võeti neid teenistusse teejuhtidena, kumminõristajaina, koormakandjaina ja sõudjaina ning nii toodi metsadest „musta kulda“. Soopalavik nõudis kohutavaid inimohvreid. Vägivalla, püssi ja piitsuga sunniti metsinimesi palaviku-piirkonnas tööle. Sealt kanti küll väärtuslikku kummimassi välja, aga järele jäi vahakollaseid, luukereks laihtunud ja surma saanud indiaanlasi. Saguli ei nõustunud indiaanlased vahetuseemete eest oma elu soometsas kaalule panema. Organiseeriti ajajahte ja haaranguid, lasti maha vastupanu avaldavad indiaanlased, vangistati ülejäänud ja sunniti tööle, kuni malaaria nende orjastusele tegi pikaldase lõpu. Euroopas ja Ameerikas kummirattail sõitjail polnud aimugi kui palju higi, verd ja pisaraid kleepub sel ainel, kuna tema pärast piitsutati inimesi surnuks — valged vägivallavalitsejad piinasid indiaanlasi, kui nad ei toonud soovitud kummihulka.

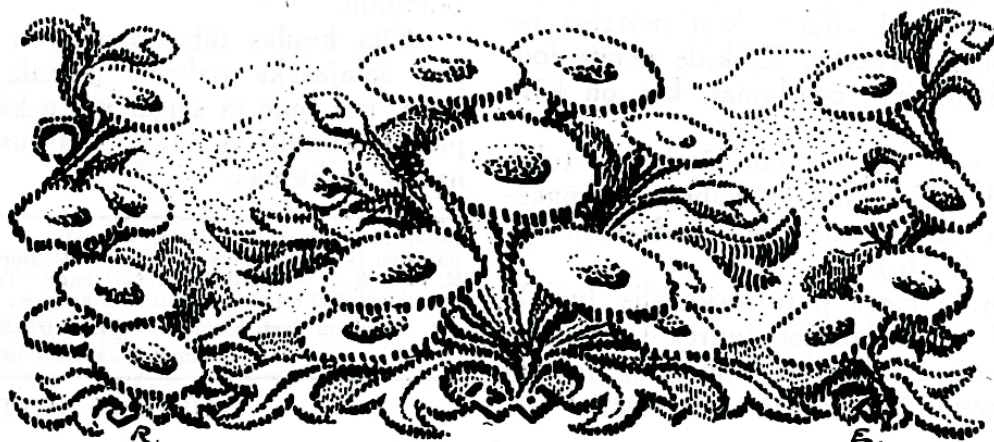
Paljud „kummikuningad“ võtsid kummikorjajaina tööle ühikonna heidikuid, kes Lõuna-Ameerika ürgmetsis avaldasid samasugust rikkuvat mõju kui Põhja-Ameerika kullapesijad. Julmad, harimata inimesed, täis kirgi ja haigusi, põgenevad roimarid ja pahimad seiklejad puutusid kokku rikkumata metsinimestega. Peagi levisid ebakõlblus, liigjoomine, suguhaigused, roimad ja mõrvad suguharudes, kes seni olid elanud rahulikult ja austanud valgeid, keda nad tundsid ainult pealiskaudselt. Indiaanlased ületasid „kultuuriesindajaid“ iseloomult; need aga ületasid indiaanlasi heade relvade poolest. Hambulised nooled ühelt poolt ja püssikuulid teiselt poolt lõpetasid sageli rikkumatute metsinimeste õnnetu kohtumise kehaliselt ja hingeliselt põhjaläinud kummiotsijatega. Halvastikoheldud ja rõhutud indiaanlased põgenesid läbi

metsade ja jutustasid valgete ründajate julmusest kaugemal sisemaal elavaile, veel puutuma tuule suguharudele. Esialgelt lihtsameelsed indiaanlased, kel polnud oluline, et võõrad kogusid kleepuvat, mittesöödavat kummimahla, ootasid nüüd „kautšeeroseid“ mürginooltega.

Vallutamise ajal leidis inimsõbralikke preestreid, kes halvustasid oma kaasaegsete häbistavat käitumist algelanike vastu ja saatsid protesti Rooma ja Hispaaniasse. Samuti oli kummiajal kummikuningaid ja -kogujaid, kes indiaanlastega elasid sõbralikus, peaaegu esiisade-viisilises vahekorras. Nad mõistsid loodusrahva mõtteviisi, keelt ja kombeid, kohtlesid neid hästi, tasusid neile õiglaselt ning andsid neile hiniini ja moskiitovörke palaviku ja selle levitaja tõrjeks. Metsinimesed kandsid selliste sõprade eest kõik raskused. Veel tänapäev meenutavad suguharude vanad heameelega niisuguste inimesesõprade nimesid.

Ürgmetsa kummi ei ole enam must kuld. Aasia istandikukummi ja kunstkummi on vallutanud turu. Kuid kahju on tehtud: terved suguharud on saanud meie kultuuri häbiplekiks, alkoholi ja süüfilise needusealuseks. „Rohelise põrgu“ needuse, palaviku, mõjuvad kaaslased on leetrid ja tuberkuloos, mida võõrad troopikametsadesse tõid. Need haigused laastasid tohutuid pärismaalaste asupaike. Vähesed ellujäänud elavad loomalikult. Teised indiaanlaste suguharud on tagasi tõmbunud sügavale teetesse ürgmetsa ja kaasa võtnud valgete vihkamise. Loodusrahva õigustunne ei tee vahet isikute vahel. Ta kõrvutab rassi rassiga. Tema rass vihkab valget rassi kannatatud julmuse ja ebaõigluse pärast. Praegugi leidub suuri, valgeile ligipääsmatuid metsa-alasid, kuna tigestunud metsinimesed tapavad eranditult iga nende noolte ja nuiade ulatuspiiresse tuleva võõra. Mõni heausklik uurija ning misjonär on seetõttu kaotanud oma elu. Neis kurbades olukordades on süüdi meie oma rassist pärinevad roimarid. Rassi mõjuvõim ja õilsus ei avaldu mitte alamate rahvaste põlgamises ja kurnamises, vaid abivalmisolekus.

(Järgneb.)

Meie ema

Keegi ei tee seda tööd,
Mis peab ta tegema,
Keegi ei valva päevad, ööd,
Keegi ei nuta, — vaid ema...

Keegi ei kuule nutuhäält,
Ei tule vaigistama;
Keegi ei leia sind murduvalt jäält,
Keegi ei päästa, — vaid ema.

Keegi ei tea, kui haige on vend,
Et unetult vaevleb tema,
Keegi ei tea, kes ohverdab end,
Keegi ei palu, — vaid ema.

Keegi ei tunne enam sind,
Kui juhtud võõrsilt tulema,
Keegi ei näe, ei hõiska rind,
Keegi ei sära, — vaid ema.

Tule, kummardu Jumala ees
Ja täna, küida, et tema,
On annud suures armastuses
Sule sinu oma ema!

M.

Suurim jõud

Palju aega tagasi vaatles üks poiss, nimega Jakob Watt, keevat teekatelt. Ta pani tähele kuidas aur tõstis teekatla kaant ja kuidas see jälle tagasi langes. Tal oli selge, et see ei sündinud iseendast; selle taga pidi peituma teatud jõud. See oli aurujõud. Sellest poisist kasvas mees, kes ehitas esimese aurumasina. Täna on aurujõul võrratu tähtis koht inimeste elus.

Kas olete pannud tähele kuidas tilluke taimedü tungib välja kõvast mullast? Seemneivas peituv jõud sunnib taimedü tungima läbi mullakorra. Igal pool looduses me näeme jõudu. Mõtelge ainult tuulejõule. Te ei või küll tuult näha, aga te näete, mida ta korda saadab. Milline jõud on vaja selleks, et suruda vett maapinnast suurte puude ladvadesse, nii et puud kasvavad ja kannavad vilja? Või mõtelge järele, mis moodustab elektri. Kõikide nende loodusejõudude algallikaks on Jumal, kes on kõik asjad loonud.

On olemas veel üks suurem jõud, mis tuleb samuti Jumalalt. „Sest ma ei häbene evangeeliumi; sest see on Jumala vägi õndsakssaami-seks.“ (Rooma 1, 16.)

Kui Adam ja Eeva patustasid, siis Jumala vägi ei saanud enam inimese juures täiel määral tegutseda, sest et ühendus inimese ja Jumala vahel oli katkenud. Siis Jumal saatis oma Poja,

kes sai vahemeheks Jumala ja inimeste vahel. Tema läbi saame jälle ühendusse Jumalaga, ja tema läbi on kõik võimalik. Meie ei või küll seda väge näha, niisama kui me ei näe tuult ega elektrit, aga me näeme mis see vägi lastes ja vanades korda saadab, kui seda tegutseda lastakse.

Meil on kõikidel soov paremaks saada, aga ainult soovist ei jatku veel. Teod on vajalikud. Seda saame aga ainult Kristuse läbi. Meie omalt poolt peame olema tahtlikud sõna kuulma, siis Jumala vägi võib ka meie sees imet teha. Kui saatan teid mõjutab kurja tegema, siis ütlege: „Ei, mina kuulun Jeesusele ja tahan ainult tema tahtmist teha.“

Kiusatus

„Ema, sa oled ikka liiga vanamoeline,“ ütles Ella tulles koolist. „Kõik käivad kinos, aga mind sa ei taha lasta. Mul on päris piinlik teiste ees olla nii vanamoeline. Kui sa mind ei luba, siis ma lähen mõnikord salaja ikka. Kui ma kõikidest teistest halbustest eemale hoian, mis see kinoskäimine üksi mulle ikka teeb. Kui vast seal kõik ei ole vaatamisväärne, ometi sealt võib õppida ka midagi head.“

Ema laskis EMal end vabalt välja rääkida ja ütles siis: „Tütreke, ühel meie laterna klaasil puudus ainult väike nurgake, ja ometi tuul leidis selle augu ja kustutas laternas tule. Pole kasu, et kogu laterna klaasid on terved, kui ainult üks tükike ühel klaasil puudub. Samuti võib keegi olla õiglane tuhandes asjas, aga kui ta on hoolimatu ühes asjas, siis saatan leiab kohe selle nõrga koha ja hävitab kogu õilsa iseloomu. Üksainus auguke laeva põhjas võib uputada laeva, kui seda ei suleta. Üks haav meie kehas, mis jäetud ravitsemata, põhjustab kogu keha surma. Üks ainus patt, mida ei jäeta maha, võib hävitada ihu ja hinge. Iga ahel on nii tugev, kui selle nõrgem lüli. Saatan on tähelepanelik otsima üles meie nõrku kohti. Peame olema väga valvsad ja hoidma end iga vähimagi pahe eest, muidu see võidab meid täielikult.“

Ella kuulas tähelepanelikult ja alandas oma pea salajaseks palveks Jumala poole, et teha seda, mis õige ja seista vastu kiusatustele. Tema palvet kuuldi ja tema talitusviis sai teistele heaks eeskujuks.

„Meie Aeg“ ilmub kord kuus. Toimetus ja talitus Tallinnas, Merepuistee 14-a. Vastutav toimetaja: M. Bärengrub. Abitoimetaja: H. Pilt. S. P. A. Eesti Liidu väljaanne. Tellimine kõigist postiasutustest. Tellimishind aastaks 2 kr. 50 s., poolaastaks 1 kr. 30 s.

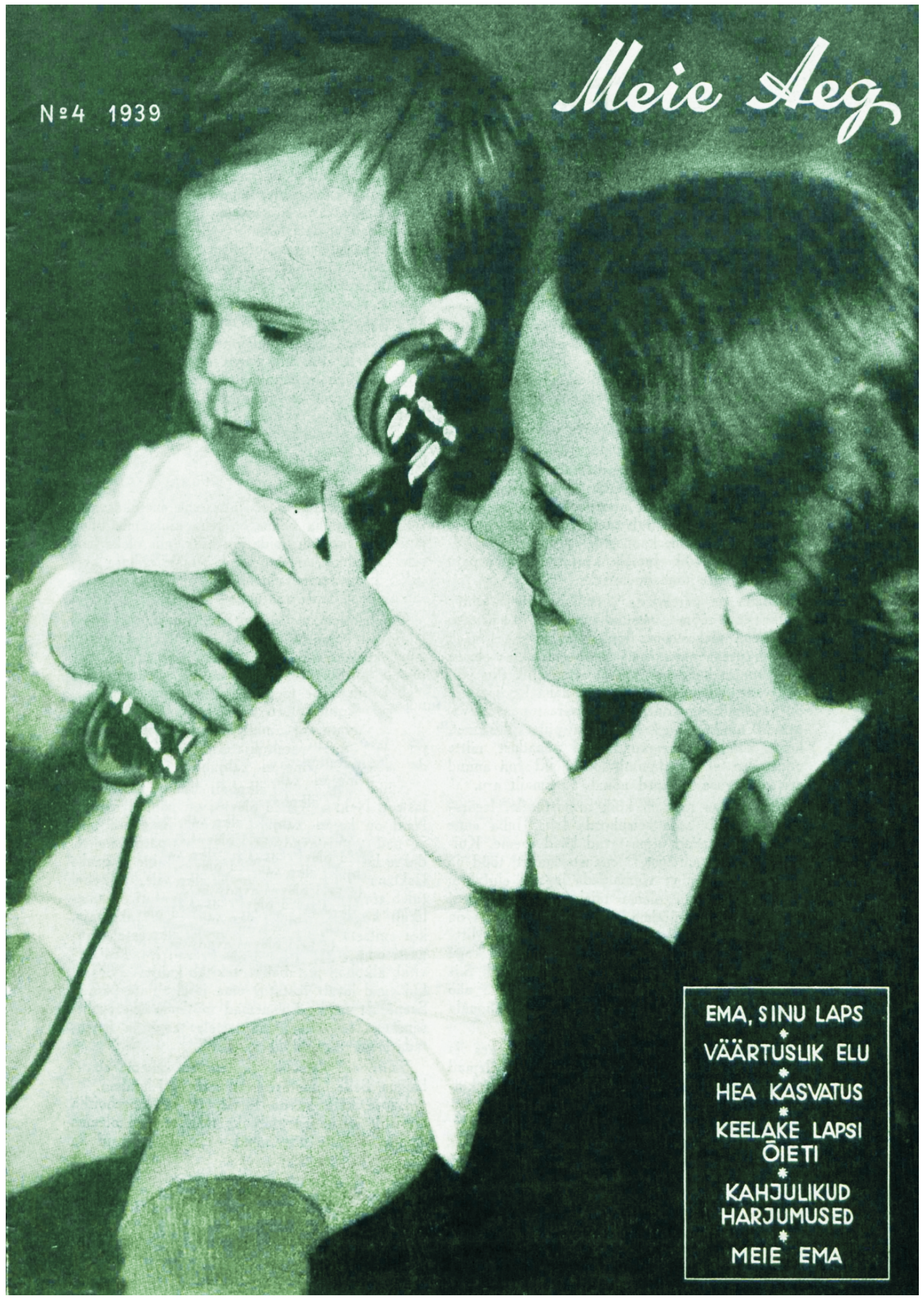
Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk tän. 2.

Ilmunud 27. aprillil 1939.

HIND 25 SENTI.

N°4 1939

Meie Aeg

EMA, SINU LAPS
*
VÄÄRTUSLIK ELU
*
HEA KASVATUS
*
KEELAKE LAPSI
ÕIETI
*
KAHJULIKUD
HARJUMUSED
*
MEIE EMA